Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 74/2016 vp

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista muuttamiseksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausuntoa valiokunnan käsittelyssä olevasta hallituksen esityksestä laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Poliisihallitus lausui asiasta Liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä (POL-2016-1416). Tässä asiantuntijalausunnossa keskitytään tuon lausunnon jälkeen esiin tulleeseen lisämuutostarpeeseen henkilökorttien ja passien voimassaolopalvelun mahdollistamiseksi.

Ensitunnistamisella lakimuutosehdotuksessa tarkoitetaan tunnistusvälineen hakijana olevan luonnollisen henkilön henkilöllisyyden todentamista tai oikeushenkilön oikeushenkilöllisyyden todentamista ennen vahvan sähköisen tunnistusvälineen myöntämistä. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, ensitunnistaminen on vahvan sähköisen tunnistamisen luotettavuuden keskeinen peruspilari. Jos hakijalla ei ole aikaisempaa vahvaa tunnistamisvälinettä, tulee tunnistaminen tehdä henkilökohtaisesti. Lausunnolla olleessa ehdotuksessa esitettiin, ettei ajokortti enää jatkossa kävisi ensitunnistamisessa tunnistusasiakirjana. Tätä muutosta myös Poliisihallitus on kannattanut.

Passien ja henkilökorttien merkitys ensitunnistamisessa on siis edelleen kasvamassa. Poliisihallitus toi esiin lausunnossaan voimassaolopalvelun, jolla passiin tai henkilökorttiin perustuvan tunnistuksen luotettavuutta voidaan entisestään parantaa. Ensitunnistaja lähettäisi voimassaolopalveluun tunnistusasiakirjan numeron ja saisi vastaukseksi tiedon siitä onko asiakirja voimassa vai ei. Kyseisellä palvelulla estettäisiin tehokkaasti varastetuiksi tai kadonneiksi ilmoitettujen passien ja henkilökorttien käyttäminen ensitunnistamiseen.

Poliisi on suunnitellut ja hankkeistanut voimassaolopalvelun toteuttamisen. Valitettavan myöhäisessä vaiheessa kuitenkin tuli esiin, että voimassaolotiedon luovuttaminen vaatii lakimuutosta. Vaikka voimassaolotieto onkin katsottavissa julkiseksi tiedoksi, niin myös julkisten tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla vaatii lakitasoista sääntelyä. Asiasta säädetään laissa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (22.8.2003/761).

Jotta ensitunnistamisen luotettavuutta päästään parantamaan ilman merkittävää viivettä, voimassaolopalveluun tarvittava lakimuutos pitäisi toteuttaa lakiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista. Hallituksen esityksen mukaan 7 § jakaantuisi kahteen osaan: 7 § käsittelee väestötietojärjestelmän tietojen käyttöä ja 7 a § yritys- ja yhteisörekisterien tietojen käyttämistä. Tarvittava muutos voitaisiin toteuttaa lisäämällä vielä 7 b §, jossa käsiteltäisiin poliisin hallintoasiain tietojärjestelmän tietojen käyttöä. Tässä annettaisiin ensitunnistamista tekeville tunnistusvälineiden tarjoajille oikeus hallintoasiain tietojärjestelmässä olevien passien ja henkilökorttien voimassaolotietojen saamiseen. Tämän lisäksi 17 §:ssä voitaisiin tuoda esiin mahdollisuus voimassaolotietojen tarkistamiseen passeja ja henkilökortteja koskevassa momentissa.

Jotta lakimuutoksesta tulisi selkeä ja tarkkaan rajattu, niin lakitekstissä kannattaisi huomioida seuraavat asiat:

1. Rajataan luovutettava tieto suunnitellun voimassaolopalvelun käyttämiseen, jossa passin tai henkilökortin numeroa vastaan annetaan poliisin hallintoasiain tietojärjestelmästä ainoastaan tieto siitä onko asiakirja voimassa vai ei.
2. Rajataan käyttö ensitunnistamiseen eli käyttö sallitaan vain tunnistusvälineiden tarjoajille.
3. Jotta asian julkisuustulkintaa ei tarvita, niin kirjataan lakitekstiin oikeus saada tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Lakitekstihahmotelma:
Tunnistusvälineen tarjoajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla poliisin hallintoasiain tietojärjestelmästä tieto tunnistustapahtumassa käytettävän passin tai henkilökortin voimassaolosta.

Luottamusverkostoa koskevien säännöksien soveltaminen aloitetaan 1.5.2017 lähtien. Sen vuoksi olisi luontevaa, että myös voimassaolopalvelun käyttö mahdollistettaisiin samasta päivämäärästä alkaen. Myös teknisen toteutuksen osalta palvelun käyttöönotto olisi mahdollista tuosta päivämäärästä alkaen.

Jatkossa on syytä tarkastella tarvetta voimassaolopalvelun käytön sallimiseksi laajemminkin. Tämä on mahdollista tehdä lain henkilötietojen käytöstä poliisitoimessa kokonaisuudistuksen yhteydessä. Ensin olisi kuitenkin varmistettava voimassaolopalvelun käyttömahdollisuus ensitunnistamisessa sähköisen tunnistusvälineen myönnön yhteydessä.

Hankepäällikkö Mika Hansson

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.

Liitteet <Kirjoita tähän>

Jakelu Eduskunta, Liikenne- ja viestintävaliokunta

Tiedoksi Minna Gråsten, SM
Timo Saarinen, Poliisihallitus
Hanna Piipponen, Poliisihallitus
Tiina Rantanen, Poliisihallitus